

Toetssteen der ware en valse genade

Th. Van der Groe

1. Voorrede en inleiding tot het werk

Aan de waarheidlievende en heilbegerige lezer.

Waarde lezer in Christus!

Wij bezorgen u, door de goedertieren bijstand des Heeren, hier een Toetssteen der ware en valse genade, om te dienen, beide tot een ernstige beproeving van uw eigen staat, en om u, zo veel gij dat nodig mocht hebben, nog mede enige verdere aanleiding te geven tot een getrouwe behandeling van de zielen van uw naasten, welker besturing aan u óf meer algemeen, óf meer bijzonder mocht aanbevolen zijn.

De titel, welke voor aan dit werkje gesteld is, zal u het eigenlijk oogmerk, dat wij, in deszelfs onderneming gehad hebben, ten eersten genoegzaam onder het oog brengen. Wanneer wij het ook een *"Toetssteen der valse genade"* geheten hebben, zo hebben wij die uitdrukking van vals dan in de eigen zin genomen, waarin de Heilige Schrift die gewoonlijk gebruikt, als dezelve gewaagt van valse Christussen, Matth. 24:24, Mark. 13:22. Van valse profeten, 1 Joh. 4:1 en elders. Valse broederen, 2 Kor. 11:26. Gal. 2:4. Valse Apostelen, 2 Kor. 11:13. Valse leraars, 2 Petrus 2:1, en van andere zaken. Het wil toch enkel te kennen geven, dat de personen of dingen inderdaad niet zijn, hetgeen zij wel *schijnen* te wezen, of waarvoor zij bij de mensen in de wereld mochten geroemd en aangezien worden. Zoals men zo ook in het natuurlijke zou zeggen: *'een toetssteen van waar en vals goud'*, waar nochtans vals goud eigenlijk geen goud is, hoewel het die naam mag dragen. Alzo is een *valse genade*, met opzicht op het zaligmakende werk van de Geest, ook eigenlijk geen genade, hoewel die toch zo genoemd wordt; want hetgeen vals is, kan het wezen van het ware nooit aannemen, of het kon dan niet meer vals zijn.

Of en in hoever een zodanige voorstelling van onze heilige Gereformeerde waarheid, die wij hier het algemeen mededelen, eigenlijk geschikt mocht zijn voor de gelegenheid van onze tijd, zulks achten wij, dat van de verstandige en getrouwe Godvruchtigen in Nederland best zal kunnen beoordeeld worden. Wat ons betreft, het kleeft ons ganselijk alzo aan, met vele bekommernissen van ons gemoed, dat het door Gods verborgen oordeel over onze snode en steeds voortgaande afwijkingen, nu reeds zo ver met ons gekomen is, dat de onvermijdelijke plicht van de dienaren des Evangeliums, mogelijk meer dan ooit voorheen, de ernstigste waakzaamheid vordert, op de best doenlijke wijze, met de alvermogende

bijstand van de Heilige Geest, tegen de heilloze Pelagianerij aan de ene, en tegen allerhande soort van bedorven Enthusiasterij [geestdrijverij] aan de andere zijde. Welke men niet slechts bedekt in onze Gereformeerde Kerk hoe langer hoe meer ziet inkruipen, maar ook zelfs bijzonder het hoofd opsteken, tot een volkomen verderf, beide van de Waarheid en van de Godzaligheid, de twee vaste zuilen, waar het Christendom op gebouwd is.

De vijand heeft wel al voorlang gearbeid, om zijn schandelijk onkruid op onze akker uit te strooien, wanneer de mensen slapen. Doch nu schijnt hij in verwachting te zijn, dat zijn vruchtbaar zomerseizoen ook allengskens [langzamerhand] zal beginnen aan te breken, waarin het kwaad zaad zou gaan uitschieten, en zijn stengen weelderig omhoog verheffen. Immers de dingen, die daar nu in onze dagen reeds gebeuren, zijn van een zodanige natuur, dat zij de tedere gemoederen van alle God- en Waarheidlievende Gereformeerde Christenen, noodzakelijk hieromtrent moeten vervullen, met een rechtmatige bekommernis.

Want terwijl aan de ene zijde de Pelagiaanse zuurdesem sterk aan het gisten is en heimelijk arbeidt om zijn levendige geesten door het deeg der Gereformeerde Waarheid zodanig te verspreiden, dat hetzelfde in een nacht recht doorzuurd mocht zijn, eer men het zou bemerken, hoort men aan de andere kant een onbesuisd en wild geroep van sommigen, evenals waren ook zelfs de buitengewone werkingen van de Heilige Geest in deze en gene bijzondere oorden van onze kerken met kracht weer levendig geworden, tot opwekking van een aanmerkelijk aantal van geveinsde en dode belijders.

Behalve dat men verder overal in ons Gereformeerd Christendom thans al zulk een diep verval, algemeen verderf en steeds aanwassende duisternis en nare geesteloosheid en goddeloosheid, onder allerlei staten en orden van mensen, helaas! bespeurt, als ons met veel reden zeer moet doen beducht zijn voor onze naderende ondergang, ja, voor een haastige voleindiging. Indien maar alleen, de alvermogende Heere in Zijne grondeloze barmhartigheid Nederlands zinkende Kerken niet Zelf op een bijzondere wijze nog zal believe te redden en te bewaren.

Nu is het wel zo, dat in zulke ongelukkige tijd de geringe pogingen van deze of gene particuliere dienaar des Evangeliums, in hun standplaatsen, zo geen aanmerkelijk vooruitzicht lichtelijk kunnen geven van enige bijzondere voorspoed, tot wering van het zo zeer verouderd en sterk voortkruipend kwaad, en tot wederoprichting van hetgeen reeds zo droevig aan het struikelen, ja aan het vallen is. En toch is het ook niet minder waar, dat het echter de onvermijdelijke plicht is en blijft van degenen, welke de Heilige Geest tot opzieners over Christus' duurgelochte gemeente gesteld heeft, om, hun ontvangen gaven en talenten met die boze dienstknecht, niet onnuttelijk in de aarde te begraven; maar dezelve veeleer tot de meeste dienst der Kerken nog steeds getrouwelijk aan te leggen. En om, wanneer zij vanwege haar geringheid en kleine kracht, toch al anders niet vermogen, dan nog evenwel met de Goddelijke bijstand, op de bekwaamste wijze, openlijk uit te roepen, tegen de verderfelijke verleidingen des Satans en tegen de snode verkeerdheden van de mensen, en een ieder wel ernstig daarvoor te waarschuwen, in navolging van hetgeen Gods getrouwe knechten en kinderen voorheen, in tijden van verval altijd hebben getracht te doen, ten einde hun eigen zielen te behouden, en degenen die naar hen wilden horen. Behalve dit is het ook zeker, dat de Heere der Heerscharen machtig genoeg is, om ook het allergeringste middelje, hetwelk tot dit heilzame einde, in een gelovig afhangen van Hem aangelegd wordt, hoe verachtelijk het dan in het aanzien van de mensen ook al mocht schijnen, nochtans in Zijn eigen weg, zelfs boven alle verwachting, somtijds zou kunnen zegenen. Niet alleen om de getrouwen in het land, die hun knieën voor de Baäl nog niet gebogen hebben, te troosten en verder te bevestigen, maar om ook de struikelende knieën van anderen vast te stellen, en zelfs de afgeweken weer te recht te brengen.

Voorwaar, die hooggeduchte en heerlijke God, die weleer de verschrikkelijke Filistijn, niet door machtige krijgswapenen, of door een uitgetogen zwaard, maar enkel door een slingersteen ter aarde wilde vellen, en die Zijn Kerken menigmaal door de geringste middelen de grootste en heerlijkste ver-

lossingen heeft bezorgd, kan dat immers ook nog heden doen, wanneer Hem zulks maar behaagt. Trouwens Zijn eigen Goddelijke Waarheid zal voor geen *gering middel* gehouden worden, dan alleen in de achting van de blinde wereld, welke de wonderbare kracht daarvan niet kent, maar die de prediking van het Heilig Evangelie als een dwaasheid aanziet, waar de eeuwige Wijsheid toch door wil zaligmaken, degenen die geloven, 1 Kor. 1:21.

Het is in alle eeuwen, door de heerlijkste bewijzen van Gods macht en genade, steeds bevestigd, dat alleen de zuivere waarheid van het Evangelie, vergezeld met de krachtige werking van de Geest, genoeg in staat geweest is, om al de werken en listen van de duivel te verbreken, en dat er geen menselijk vermogen verder behoefde toe aangelegd te worden, dan hetgeen de hoge God in Zijn wijsheid Zelf behaagde te gebruiken, die toch veeltijds gewoon is, Zich te bedienen van zulke verachte middelen en werktuigen, waardoor Hij Zijn Heilige Naam best kan verheerlijken, en de trotse wereld met alle haar uitnemendheden het meest beschamen.

Het was onder al zulke troostlijke aanmoedigingen, en met een aanhoudend opzien, naar de genadige zegen en dierbare bijstand van des Heeren Geest, dat wij deze arbeid ondernomen en voortgezet hebben, van welke wij het volk nu reeds een voornaam gedeelte komen aanbieden. Waarvan wij het niet nodig oordelen hier veel te zeggen, omdat wij in het *eerste hoofdstuk* van het werkje zelf van ons voornemen en beleid omstandig genoeg achten gesproken te hebben, teneinde een ieder te doen zien, hoe wij in alle manier, beide aan de waarheid en aan de Godzaligheid, trachten dienst te doen, en de ene door middel van de andere wederzijds zoeken op te bouwen en te bevestigen.

Wat toch zal de waarheid voor ons zijn zonder de Godzaligheid? En wat is deze zonder de waarheid? Inderdaad beide anders niet dan een blote schaduw zonder lichaam. Een waarheid die geen kracht van wezenlijke Godzaligheid bij zich heeft, is niet meer dan een dode letter zonder geest. En een Godzaligheid die niet geboren en bestuurd wordt door de geestelijke kracht van de waarheid, is maar een enkel bedrog van de satan en een grove of kunstige huichelarij. De een zowel als de andere is een gebaande weg, om de blinde zielen van de mensen zoetvoerig heen te leiden naar het eeuwig verderf. Hierom loopt onze voornaamste toeleger daar gans op uit, om onze beproefde rechtzinnige Gereformeerde waarheid beide wat nader in het licht te stellen, en om deze dan verder op alle wijze aan te voeren en te gebruiken als een zekere Toetssteen ter beproeving en als een *heilige regel* ter besturing van de ware Christen-Godzaligheid in de harten van de oprecht gelovigen welke tempelen van de Heilige Geest zijn, *wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden*, 1 Petrus 1:3.

Daarbij, opdat wij ook aan de minder geoefende een genoegzame gelegenheid aan de hand mochten geven, om deze aangaande, een getrouw en verstandig onderzoek, door Gods genade te leren doen op hun eigen consciëntie, zo hebben wij voornamelijk ons werk daarvan gemaakt, ons gedurig uit de geopende gronden der waarheid het wezenlijke onderscheid aan te wijzen tussen de *zaligmakende genade* en de *algemene gaven of werkingen van de Heilige Geest*, en om dat onderscheid telkens met duidelijke bepalingen in een helder daglicht voor te stellen. Om dit aldus met enige voorspoed te verrichten, hebben wij niet zelden ondervonden, hoe zeer wij van node hadden, onszelf steeds te oefenen in een ootmoedig en gelovig gebed tot God, door onze Heere Jezus Christus; teneinde ons toch de zielverlichtende bijstand van de *Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis*, genadiglijk verleend mocht worden. Om aan de ene kant de geestelijke en bevindelijke werkingen van de ware genade overal zodanig in te zien, dat wij die steeds zuiver en grondig mochten voorstellen, om ook aan de andere kant de diepten van satans listen en bedrog, in het schijngeestelijk werk van de geveinsden, telkens zódanig na te speuren, dat wij dezelve uit de afgrond van de helse duisternis, enigszins levendig in het helder zonlicht mochten te voorschijn brengen.

Wij vertrouwen dat degenen die in het werk des Geestes maar enigszins ervaren zijn, ons dadelijk toestemmen, dat deze waarlijk geen studie is om schielijk aangevat te worden met ongewassen handen. En de zodanigen zullen dan ook best in staat zijn om te oordelen, of wij van de *Vader der lichten* ontvangen hebben, om in dezen nog iets te mogen verrichten, het welk met Zijn Goddelijke zegen voor ons Gereformeerd volk nuttig kon zijn in deze duistere en beroerde dagen, waarin zowel de dode letterkennis als de blinde schijnGodzaligheid meer dan ooit samen schijnen te spannen, - hoewel in een wijde afstand van elkaar, - om het ware *Christendom van de Heilige Geest*, langzamerhand te bederven en te verwoesten.

Doch opdat onze oprechte pogingen te bekwamer ingericht mochten zijn, met de Goddelijke zegen tot een ieders stichting, zo hebben wij ons op het zorgvuldigst getracht te wachten voor alle personele behandeling van mensen of zaken, en hebben ons enkel toegelegd om enkel het midden van de paden des rechts aan te wijzen, waar wij achten, dat de Geest des Heeren de ware wedergeborenen in leidt en steeds in doet wandelen. Ja, ook waar wij tot bereiking van dit ons zuiver oogmerk niet wel voorbij kunnen de losse en verkeerde handelwijzen van onze ongelukkige tijd, - waarmede men oordeelt aan de opbouwning der Godzaligheid dienst te doen, - van ter zijde soms aan te merken en tegen te gaan, zo hebben wij zulks toch niet anders gezocht te doen, dan met een Christelijke omzichtigheid en bescheidenheid, teneinde aan niemand enige aanstoot te geven, maar om enkel onze heilige Gereformeerde waarheid en oprechte ChristenGodzaligheid, overeenkomstig dezelve behoorlijk voor te staan.

Gelijk wij dan ook geen zwaarigheid maken, om alhier openlijk te betuigen, dat wij ons op generlei wijze begeren te voegen, of gerekend te worden bij enige bijzondere aanhang, hoe die ook geheten mocht zijn, anders dan alleen bij het rechtzinnige Gereformeerde Christenvolk in Nederland, dat beide de onvervalste waarheid en de ongeveinsde Godzaligheid oprecht toegedaan is, en die zich nauwkeurig begeren vast te houden aan de duidelijke letter en zin van onze aangenomen en vastgestelde *Formulieren van Enigheid*, overeenkomstig Gods Woord en daarom ook getrouw naast ons door de genade willen strijden voor het geloof, *dat eenmaal den heiligen overgeleverd is*. Judas vers 3; *Een afkeer hebbende van het onGoddelijk ijdel roepen, en van de tegenstellingen der valselyk genaamde wetenschap*, van wat gedaante of natuur die dan ook mocht zijn, 1 Tim. 6:20.

Want wij zien het al waarlijk om het even aan, indien men maar de waarheid tegen haar heilig oogmerk, in enige delen zou willen aanleggen tot ondermijning of tot losmaking van de recht geestelijke en bevindelijke zielsGodzaligheid; of indien men andere zou pogen een losse, ongeregelde en schijngeestelijke Godzaligheid, op een bedekte wijze onder ons in te voeren, waardoor de waarheid van het Heilig Evangelie ook maar in het minst benadeeld of ontzenuwd zou worden; wij zouden ons immers zo weinig met dezen als met genen, in al zulke wegen ooit begeren te verenigen. Het staat bij ons altijd ontegenzeggelijk vast, dat onze eerste en voornaamste verbintenis vast gehecht is aan de allerheiligste *waarheid des geloofs*, zoals God ons die wel duidelijk heeft geopenbaard in *Zijn beschreven Woord*, en zoals dezelve in onze Kerken ook aangenomen en vastgesteld is. Dit houden wij voor de grond, vanwaar wij achten, dat ons werk altijd eerst zijn aanvang moet nemen, en dat wij op zodanige grond dan verder moeten voortgaan, tot de ongeveinsde en wezenlijke Godzalige betrachting van die waarheid in Christus, door de Heilige Geest, om dezelve met geen minder getrouwheid en ernst voor te staan, dan wij omtrent de leer ooit mogen verplicht zijn.

De hoofdzaak van alles is hier dan, dat de waarheid zelf, (zo ver die fundamenteel en ter zaligheid te geloven noodzakelijk is), altijd eerst door Gods genade behoorlijk van ons gekend, hartelijk aangenomen, van de dwaling duidelijk afgezonderd, en buiten alle gelegenheid van verschil gesteld en standvastig beleden en voorgestaan moet worden. En dat wij dan verder door diezelfde genade ook ernstig daarheen moet trachten te arbeiden, op alle mogelijke wijze, om die waarheid voor ons eigen gemoed en bij anderen in een oprecht geestelijke en redelijke praktijk of beoefening van Godzaligheid

te brengen. Dit is zeker de rechte heilige en de zaligmakende orde van de Geest, volgens welke Hij alle ware uitverkorenen, in de tijd, *naar Gods wil wederbaart, door het Woord der waarheid*, Jac. 1:18, en aan hen die gewisse belofte van Christus vervult: *indien gijlieden in Mijn Woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen, en zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken*. Joh. 8:31, 32. Waarom dezelve ook de Geest der waarheid wordt geheten, die van de Vader uitgaat, Joh. 15:26. En de Apostel houdt ook die vaste orde des Geestes als hij ons eerst het Woord der waarheid voorstelt, en dan de kracht Gods, 2 Kor. 6:7, om ons aldus te leren, dat het Woord der waarheid het eigenlijk geordineerd middel is in het Christendom, door hetwelk Gods kracht onze harten tot zaligheid wil bewerken. Gelijk hij dan ook zulk getuigenis geeft van zijn Apostelsbediening: *wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid*, 2 Kor. 13:8. Alsof hij zei, dat deze een algemene en onveranderlijke instelling moet zijn in de Kerk, waar men nimmermeer, in enig geval, van zal mogen aftreden, dat alles zonder onderscheid zich geheel moet buigen en geheel neerwerpen voor de waarheid.

Hier moeten wij dan ook altijd alle naarstigheid toe aanwenden om deze fundamentele instelling van het Christendom op het allerzorgvuldigst, onverbrekkelijk te bewaren en nauwkeurig te volgen. En voorwaar, die maar alleen met hun gemoed niet vastgebonden staan aan deze grondregel; maar die nog enigszins kunnen tevreden zijn met een losse behandeling van de heilige Christenwaarheid, - en zich met hun eigen onwetendheid en met de sobere kennis van anderen zo zeer niet bekommeren, - de zodanige zullen lang te vergeefs ijveren voor de Godzaligheid, om aan dezelve enige wezenlijke dienst te doen; integendeel zullen zij door hun wilde en onverstandige pogingen veeleer de satan op verschillende manieren bedekt in de hand werken, tot afbreuk van het ware Christendom, hetwelk toch zelfs *een pilaar en vastigheid der waarheid is*, 1 Tim. 3:15, en dat zich daarom op zulke zwakke en losse grond van waarheid en van kennis nooit zal laten opbouwen. Hoe zeer men ook al mocht arbeiden en samen spannen, om naar die vorm de loze wand te pleisteren, het zal toch nooit een vast en welgeregeld gebouw zijn, dat in staat zal wezen om het uit te houden tegen het aandruisend geweld van de toekomstige stormen en plasregens.

Voor lange tijd (indien men een handjevol arme leefdagen zo mag noemen), was dit reeds ons onveranderlijk gevoelen waarvan wij ook bij alle bekwame gelegenheden aan andere gaarne kennis hebben gegeven. En thans kunnen wij ook met waarheid zeggen, dat hoe meer wij op de bijzonderheden van onze tijd nauw mogen acht nemen, hoe meer wij in zodanig oordeel al steeds nader bevestigd worden. Het zij toch verre van ons dat wij enigszins menen zouden alsof de eeuw welke wij beleven van waarachtige kennis en Godzaligheid rijkelijker zou voorzien zijn dan de vroegere eeuw der vaderen die voor ons geweest is. Wij zouden het, naardat de dingen ons voorkomen, veel liever daarvoor houden, dat zij wel grotelijks gelukkig zijn te achten, aan welke de zonderlinge genade verleend wordt dat zij nog heden *mogen staan op de wegen en toezien en vragen naar de oude paden waar toch de goede weg zij? En daarin wandelen, opdat zij rust vinden voor hun zielen*, Jer. 6:16.

Helaas! indien maar alleen de oude gereformeerde waarheid, welke als een stad op een berg is gelegen en voor welke de zalige voorouders vroeg en laat, zo standvastig en zo bezwaarlijk tot bloedens gestreden hebben, langzaam op een ongevoelige wijze nu zou beginnen verloren te gaan, en indien de rechte kennis van de wezenlijke grond van onderscheid tussen de ware en de valse genade nu niet langer meer getrouw bij ons bewaard en zorgvuldig in acht genomen en gebruikt zou worden, wat mochten al die wilde beroeringen en bewegingen, waar thans zoveel over gesproken wordt, dan toch helpen? En wat voordeel kon al dat los en onordentelijk geroep van een heerlijk werk des Geestes in onze Kerk ons toch doen?

Het zou dan waarlijk al hetzelfde met onze staat zijn, als Gods woord sprak tot de Joden, maar een weinig tijd vóór hun gevankelijke wegvoering naar Babel: *Zelfs een ooievaar aan den hemel weet zijne gezette tijden en een tortelduif en kraan en zwaluw nemen den tijd harer aankomst waar; maar Mijn volk verstaat het recht des Heeren niet. Hoe zegt gij dan wij zijn wijs, en de wet des Heeren is bij ons? Ziet waarlijk te vergeefs werkt de valse pen der schriftgeleerden*, Jer. 8:7, 8. Of zou men anders in deze donkere avondstond, nu de

dag zo ver gedaald is, voor het fijne goud in 't geheel geen *Toetssteen* meer nodig hebben, maar zal het nu bij ons slechts allemaal goud zijn wat er blinkt? En zou de kerk van Nederland nu al gelijke roem maken met de Laodicese kerk, *Ik ben rijk en verrijkt en heb geen dings gebrek?* Openb. 3:17. Weten wij dan niet meer dat er tweeërlei overtuiging van zonden, en tweeërlei werk van geloof en bekering, naar Gods Woord in de Christenkerk geweest en nog zijn en altijd zijn zullen? En dat er zowel algemene als zaligmakende gaven van Gods Geest zijn, welke beide voor een tijd zeer gelijksoortige uitwerking *naar buiten* op des mensen staat en verandering kunnen hebben, doch die nochtans *wezenlijk* van elkaar onderscheiden zijn, dat uit gene de snode huichelarij, en uit deze de ware Godzaligheid haar oorsprong hebben?

Maar zo wij anders dit hoogaangelegen stuk van onze gereformeerde Leer nog liever alleszins zouden blijven bewaren en vasthouden, *om het kostelijke van het snode uit te trekken*, Jer. 15:19, hoe zeer hebben wij dan immers nodig dat wij de rechte grensscheiding tussen de *ware en valse genade*, nauwkeurig in acht te nemen, en dat wij omtrent de onderwerpen daarvan, door Gods genadige bijstand, ook steeds een behoorlijk gebruik trachten te maken, op de best doenlijke wijze? En hoe zullen wij zulks toch in 't werk stellen, anders dan door middel van de zuivere gronden der Christelijke waarheid, welke steeds de enige Toetssteen is en blijft, waar wij alle geestelijke ondervindingen en werkzaamheden, zowel van onszelf als van anderen, zonder onderscheid, op het allernauwkeurigst moeten beproeven?

Maar wij voorzien lichtelijk, dat men hier gereed op zal antwoorden, dat er immers, bij ons Gereformeerden het minste verschil in het algemeen op dit stuk niet kan vallen, en dat men ook geen andere Godzaligheid of bekeringswerk zou begeren te kennen of voor te staan, dan welke alleszins rusten op de zuivere gronden der Gereformeerde waarheid. En toch moeten wij evenwel zeggen, dat wij wel ten hoogste zeer gewenst hadden, de waarachtige bewijzen hiervan, in onze tijd meer bijzonderlijk, overal te hebben mogen bespeuren, beide in het voordragen van de leer zelf en in de onderscheiden en voorzichtige behandeling van de gevallen of onderwerpen, overeenkomstig de rechte gronden van het Evangelie. Hier zit waarlijk geen gering gedeelte van onze bekommernis, welke wij niet schromen, met alle ootmoedigheid ook zelfs nu te brengen onder het oog van de ganse Kerk, dat mogelijk de heilige Waarheid van het Evangelie, in de *praktikale bewerkingen* van de zaken des Christendoms, bij velen van het Gereformeerde volk, (die voor de Godzaligheid en voor het bevindelijk Werk van Gods Geest toch sterk nu willen ijveren, en als in de bres staan,) in het algemeen zo niet meer gekend, in waarde gehouden, getrouw voorgestaan en nauwkeurig gevolgd wordt, als zulks wel hogelijk te wensen en te begeren was.

Onze geringe ondervinding heeft ons, helaas! in deze rechtmatige vrees ook niet weinig steeds bevestigd. Wij hebben van tijd tot tijd, zo het ons voorkomt niet dan al te veel met een innerlijk leedwezen bespeurd, hoe zeer sommigen het Christendom (hetwelk men Godzalig, geestelijk en bevindelijk heet), nu men met loze kalk hebben beginnen te pleisteren, en hoe licht men de fundamenteen daarvan neerlegt, en hoe ras men allerlei soort van bewegingen in de gemoederen of consciënties van de mensen thans gewoon is op te nemen voor heilige en zaligmakende bewegingen van Gods Geest, zonder nog een behoorlijk gebruik te maken van de rechte Toetssteen der Goddelijke waarheid zo van de Wet als van het Evangelie.

Ja, wij zijn bij onszelf ook al te zeer beducht, dan dat wij het zouden kunnen of mogen verbergen, dat al die vreemde en ongewone beroeringswijze, door welke sommigen van onze gemeenten thans zo bijzonder bekend zijn geworden, dat voordeel aan de Godzaligheid en aan de opbouw van het waarachtige Christendom mogelijk geenszins doen zullen, hetwelk velen daarvan toch willen hopen en verwachten. Ach! indien wij maar alleen aandachtig mogen letten op de wegen des Heilighdoms, dan schijnt het ons immers veeleer toe, dat dit luidruchtig beroeringswerk al veel te wild, te onzuiver en te redeloos doorgaans zo gelopen heeft en nog blijft lopen, dan dat men en gegronde hoop mocht opvatten, dat door middel daarvan een aanmerkelijk aantal oprechte Christen gelovigen binnen de muren van Nederlands Sion waarlijk zou geboren worden, welke nog een heilig zaad mocht zijn, tot

steunsel van een zinkende Gereformeerde Kerk. En gawe de ontfermende God, dat wij, die wel gaarne dwaas voor Hem zouden begeren gemaakt te worden, hier toch maar zelfs geen al te ware voorzeggings nu mochten doen!

Nochtans zijn het ook de heilige gronden van de aard der Christenliefde, en van een oprechte zucht voor Sions voorspoed en behoudenis, waaruit wij wel hartelijk zouden willen hopen en vertrouwen, dat de genadige rechterhand des Heeren, midden in de felle slagen van zulke sterke doringen, (welke soms wel eens droeve aankondigingen konden behelzen, dat het met onze vervuilde dorsvloer nu reeds op het einde loopt, en dat de hemelse Landman die welhaast zal komen doorzuiveren), ook nog enig goed koren, door de wind zich van het kaf zal afscheiden, als een gering overblijfsel naar de verkiezing Zijner genade; en dat Hij hetzelfde bijtijds in Zijn schuren zal vergaderen, tegen de dag dat hij het kaf met onuitblusselijk vuur zal verbranden. Immers daarheen zijn onze smekingens in het openbaar en in het verborgen gericht geweest, waarin de Heere ons toch ook heeft willen leren, wat een bekommerlijke zin dat droevig woord van de Profeet in zich heeft: *Gij hebt U met een wolk bedekt, zodat er geen gebed doorkwam*, Klaagl. 3:44.

Voorts valt hier nog te zeggen, dat wij de zakelijke inhoud van deze Toetssteen geheel hebben naar het voorschrift van onze *Catechismus*, uit aanmerking, dat die toch wel het meest bekende en gebruikelijke Formulier van onze leer is. Waarom wij dat dan ook ordentelijk op de voet overal hebben zoeken na te gaan en onze gehele Verhandeling ook maar in vier voornamen hoofdstukken goedgevonden hebben af te delen, waarvan het eerste Hoofdstuk eigenlijk dient tot een inleiding voor het gehele werk, en de drie overige ingesteld zijn naar de drie voornamen hoofddelen van de *Catechismus*. Hoe zeer wij het ook toegelegd hebben, om de kortheid in ons schrijven te betrachten, zoveel als met ons voornemen bestaan kon, zijn wij toch echter gewaar geworden, dat de stof onder de hand, gelijk normaal placht te geschieden, zich ongevoelig te ver uitbreidde, dan om volgens onze eerste toelg, in een enkel stukje bekwaamelijk te kunnen begrepen worden. Weshalve wij ons dan genoodzaakt vonden, het werkje in twee delen te scheiden, waarvan wij de goedgeunstige lezer hier nu het eerste deel ter hand stellen, hetwelk met de verhandeling van de staat van Christus vernedering wordt besloten. Zodat het andere deel dan nu weer aan de vijfenveertigste vraag met de staat van des Zaligmakers verhoging zijn aanvang zal nemen, waarin wij, met de Goddelijke bijstand, de overige waarheden van de *Catechismus* (en bijzonder ook de hoogwichtige stukken van de rechtvaardigmaking, van de bekering en van de Wet, die in de zaken van het Christendom zo'n grote invloed hebben), op een dergelijke manier hopen te verhandelen, als van ons is waargenomen in dit eerste deel. Teneinde om verder te dienen tot een schriftmatige Toetssteen van beproeving, beide voor de ware en de valse genade, als hetwelk toch het voornamen oogmerk is, dat wij met dit ons schrijven eigenlijk bedoelen.

Uw toegenegen, zaligheid-zoekende dienaar in Jezus Christus.

THEODORUS VAN DER GROE.

Kralingen, den 12 Juni 1752